

INVENTARUL
național al elementelor vii de patrimoniu cultural imaterial
(L'inventaire national des éléments vifs du patrimoine culturel immatériel)
- extras -

I. Domeniul :

x Tradiții și expresii orale, incluzând limba ca vector al patrimoniului cultural imaterial

Artele spectacolului

x Practici sociale, ritualuri și evenimente festive

Cunoștințe și practici referitoare la natura și univers

x Tehnici legate de meșteșuguri tradiționale .

II. Elementul de patrimoniu cultural imaterial:

Procesiunile populare de la Mănăstirea Moisei cu ocazia sărbătorii “Sfânta Mărie Mare” (Adormirea Maicii Domnului)

(Les processions au monastère de Moisei à l’occasion de la fête de “Sainte Marie la Grande”)

Foto 03 - Închinare la troițe - Prières devant les crucifix

Termen standard	Pelerinajul (procesiunile populare) către mănăstirea Moisei cu ocazia sărbătorii “Sfânta Mărie Mare” (Adormirea Maicii Domnului)
-----------------	--

Denumiri locale/regionale	prosesii/profesii/ mersul în profeți
Areal de manifestare	Mersul „în procesie” se practică la marile mănăstiri ortodoxe transilvane, sub influența greco-catolicismului, cum ar fi Rohia, Necula și Bixad, la Adormirea Maicii Domnului, care este și hramul acestor mănăstiri. De asemenea, se organizează procesiuni la Adormirea Maicii Domnului (cinstită foarte mult de poporul român) și la alte mănăstiri românești care au acest hram, cum ar fi Putna, din Bucovina, al cărei metoc a fost și mănăstirea Moisei. Dar procesiunile de dincolo de arealul Transilvaniei sunt de altă factură, fără ritualul și cântările de la procesiunile ardelen. În ceea ce privește procesiunile la care noi facem referință, ele pleacă spre mănăstirea Moisei din localități precum: Moisei, Săcel, Săliște, Ieud, Rozavlea, Sieu, Dragomirești, Poienile de sub Munte, Bogdan-Vodă, Vișeu de Sus, Vișeu de Jos, Leordina, Borșa, Bocicoel.
Descriere sumară	„Mersul în procesie”, produs al culturii orale de tip folcloric, transmis din generație în generație și preluat de copii, este un ritual calendaristic de vară, dedicat sărbătorii Adormirii Maicii Domnului, atestat de prin secolul al XVIII-lea. Inițial, ritual catolic al nou-instalatei (1698) religii uniatare în Transilvania, asimilat și practicat până în prezent de comunitățile ortodoxe formate, în zonă, din foștii greco-catolici reveniți, în 1948, la ortodoxie. „Mersul în procesie” este practicat din ajunul până în ziua Adormirii Maicii Domnului, fiind pregătit de-a lungul întregului post al Sfintei Mării. Grupul este format din cei mai buni creștini și reprezentanții de frunte ai comunităților respective, prezentând o ierarhie specială, în care ceata fecioarelor are un loc de cinste, urmată de bătrâni și de tineri. Copiii poartă veșminte albe, dedicate special acestui moment din an, precum și icoane, cruci, prapuri (steaguri bisericești). Urcă, pe jos, dealul Moiseiului, fiind întâmpinați de oameni care oferă pelerinilor osteniți apă, fructe sau mâncare, de pomană, pentru morții lor. Când ajung la mănăstire, înconjoară biserica de trei ori, în cântări populare creștine, se închină la iconostas, la troița din fața mănăstirii și participă la slujbe. Dacă apare o nouă procesiune, îi ies în întâmpinare și se salută după un ritual special. Pe lângă funcția de rugăciune, nevoiță și penitență, procesiunile au o importantă funcție apologetică, misionară și socială, fiind una dintre cele mai importante forme de manifestare și exprimare a laicilor în Biserica Ortodoxă din zonă. Ei duc celor prezenți și lumii mesaj de pace, bucurie, rugăciune, har.
Practicanți - comunități, grupuri, persoane	Comunitățile ortodoxe din Transilvania, sub influența greco-catolicismului, dar și comunitățile de ortodocși ucraineni de la granița cu Ucraina, care locuiesc în satele de pe lângă mănăstirea Moisei, pe Valea Vișeuului și pe Valea Izei organizează astfel de procesiuni. Performerii sunt grupurile de creștini practicanți, talentați, mai dornici să se afirme în

	<p>cultul divin public, și în fața comunității din care fac parte și ai cărei mesageri se consideră atât în ceea ce privește transmiterea dorințelor și rugăciunilor comunității către Maica Domnului, cât și în ce privește transmiterea mesajului creștin, moral și social către întreaga lume. Conform tradiției, „procesiile” se formează în Postul Adormirii Maicii Domnului, făcându-se repetiții în seara fiecărei zile, la biserică, după slujba <i>Paraclisului Maicii Domnului</i> oficiată de preot. Copiii începând cu vârsta de 3 ani, intrați pentru prima oară în ceată, își însușesc rolurile ce le revin în cadrul grupului, învață să cânte pricesnele, precum și să respecte normele tradiționale de comportament cu acest prilej, dar și în biserică și societate. Cei mari pregătesc recuzita necesară (costume, icoane, prapuri, cruci ș.a).</p> <p>Fiecare ceată are un conducător, în persoana preotului, dar și/sau a dirijorului corului din biserică de unde vine procesia, responsabil, alături de cadrele didactice, pentru conservarea și transmiterea obiceiului</p> <p>Mersul în procesie la Mănăstirea Moisei, la 14 și 15 august, în ajunul și la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, este un ritual complex, de origine populară și creștină, destinat exprimării libere a creștinilor mireni în cultul divin public, prin cântare și ritualul specific (rugăciune, cântare, mersul pe jos până la mănăstire, înconjurul bisericii, închinare la icoane și troițe, dar, mai ales, la icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni.</p> <p>Dacă sunt mai multe cete într-un sat, ele vin la mănăstire organizate după propria rânduială.</p> <p>Două sunt momentele rezervate manifestării procesiunilor: la venirea lor la mănăstire, în seara din ajunul Adormirii Maicii Domnului, și/sau în dimineața mării sărbători, înainte de Sfânta Liturghie, precum și după terminarea slujbei religioase, la amiaza aceleiași zile. Când se întorc în localitățile lor de baștină și când pornesc spre mănăstire, sunt întâmpinați de întreaga comunitate, acesta fiind socotit cel mai important moment de sărbătoare din cursul anului.</p> <p>„Mersul în procesie” este considerat principala formă tradițională de organizare a tinerilor în zona de referință, alături de ceata de feciori. A fi membru în procesiune reprezintă un certificat de prestigiu social și de autoritate duhovnicească.</p>
Categorie de vârstă	<ul style="list-style-type: none"> - Copii peste trei ani; - adolescenți; - oameni maturi; - bătrâni;
Sexul	<ul style="list-style-type: none"> - indiferent;
Categorie socioprofesională	<p>Apartenența la o categorie nu este restricționată, condiția este să fie creștini ortodocși practicanți, să cunoască repertoriul și ritualul.</p>

	<p>Grupul este format din cei mai buni creștini și reprezentanții de frunte ai comunităților respective, prezentând o ierarhie specială, în care „ceata fecioarelor”, copiii, cei mai curați și asemenea îngerilor sunt în frunte, urmași de bătrâni (considerați „iertăți” de păcatele tinereții) și de tineri. Când se întorc în localitățile lor de baștină și când pornesc spre mănăstire, sunt întâmpinați de întreaga comunitate, acesta fiind socotit cel mai important moment de sărbătoare din cursul anului.</p>
<p>Naționalitatea</p>	<p>- română și/ sau ucraineană;</p>
<p>Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole)</p>	<p>Mersul în procesie este un ritual prestigios, datorită vechimii, complexității și caracterului său ritual și spectacular. Este considerată cea mai mare sărbătoare a zonei, când mii de oameni se deplasează spre mănăstire, fie că fac parte din procesiuni, fie că merg doar să asiste la slujbele Bisericii. La acest obicei participă și ortodocșii din zonele limitrofe (Bistrița și Bucovina), care se rezumă însă numai la simpla asistență. Comunitățile rurale încurajează menținerea și perpetuarea ritualului, aceasta fiind socotită o îndatorire a familiei, dar și a școlii. Tinerii se asociază din proprie inițiativă procesiei, începând de la vârste foarte fragede, fiind încurajați, în acest sens, de părinți și bunici, care consideră aceasta drept o îndatorire sfântă.</p> <p>Un rol coercitiv, în sensul respectării rânduielilor și al conservării tradiției în forma sa autentică îl are comunitatea, care asistă la aceste repetiții, mai ales femeile bătrâne, care sunt bune cunoscătoare ale ritualului.</p> <p>Astfel, întreaga comunitate participă la perpetuarea obiceiului, având roluri concrete în conservarea sa.</p> <p>Mersul în procesie exprimă ritual timpul festiv și viața membrilor comunității, statutul lor religios (apartenența la cultul ortodox) și social. Prin sensul său profund creștin și tradițional, de emblemă culturală și identitară a zonei, mersul în procesie este susținut de Biserică, de autoritățile administrative ale satului, de școală. Datorită prestigiului și importanței sale, obiceiul s-a păstrat neîntrerupt și sub regimul comunist, când manifestările religioase de asemenea amploare socială erau interzise, ca și orice manifestare a credinței dinafara spațiului Bisericii.</p> <p>După anul 1990, în contextul revenirii la valorile culturii și credinței autentice, comunitățile au început să practice în mod deschis obiceiul, astfel încât, în prezent, zeci de mii de oameni participă la hramul mănăstirii, iar într-acolo se îndreaptă procesiuni din aproximativ 15 sate, în fiecare an. Tot în această perioadă, mass-media este solidară cu comunitățile și mediatizează ritualul. S-au editat primele lucrări, teze de doctorat și s-au făcut cercetări ale specialiștilor români, cât și străini constatând valorile promovate de către procesiuni în cadrul ritualului. Astfel,</p>

	<p>funcția identitară a obiceiului a devenit dominantă. Membrii comunităților sunt conștienți că, menținând ritualul, îndeplinesc un act de păstrare a credinței și tradiției, iar operatorii culturali susțin acțiunea lor, prin cercetări etnologice de teren, conferințe locale despre obicei, invitarea cercetătorilor străini pentru a cunoaște și cerceta ritualul.</p>
<p>Măsuri de salvagardare/protejare</p>	<p>„Profesiile” acționează ca niște instituții ale tradiției la nivel local, asigurând transmiterea obiceiului prin învățare informală.</p> <p>Comunitățile purtătoare de patrimoniu, susținute de către organizațiile neguvernamentale și de către autoritățile publice locale, precum și de Ministerul Culturii și Patrimoniului, prin instituțiile abilitate în cercetarea, conservarea și promovarea elementelor de patrimoniu imaterial au inventariat repertoriul specific localităților, le-au înregistrat pe diferite suporturi, îl predau generației tinere în forma în care îl cunosc și îl practicau, în copilărie, bătrânii satului. Conducătorii grupurilor (preot, dirijorul corului bisericesc) au grijă ca elementului de patrimoniu să i se asigure continuitatea în fiecare an. De asemenea, această grijă s-a transferat, mai recent și către școală, pentru a putea asigura mai eficient transmiterea obiceiului către tineri. Au contribuit la conservarea și promovarea elementelor acestui patrimoniu școlile, în care a început să se învețe și aceste frumoase tradiții, primăriile, Biserica Ortodoxă Română, prin preoții comunităților care au avut și au un rol important în menținerea obiceiului, accentuând componenta creștină, misionară, apologetică, mărturisitoare și rolul de rugăciune, penitență și nevoită a ritualului și promovându-l în comunitate și biserică. În unele localități, comunitățile au colaborat foarte bine cu experții în patrimoniu cultural imaterial interesați de ritualul „mersului în profeți”.</p> <p>De asemenea, în colaborare cu operatori culturali, au existat inițiative de revitalizare a ritualului.</p> <p>Măsuri de salvagardare sunt cuprinse în Programul național de salvagardare a elementelor de patrimoniu cultural imaterial instituit de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, prin Comisia națională de salvagardare ; programme naționale sunt derulate de Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, muzee etnografice, alte instituții de specialitate.</p> <p>Continuă activitățile de inventariere a elementului și înscrierea în Registrul național al patrimoniului cultural imaterial.</p>
<p>Colectarea datelor, implicarea comunității și consimțământul</p>	<p>Comunitățile și grupurile au fost informate referitor la intenția de a include „prosiile” în Lista reprezentativă UNESCO, exprimându-și acordul în acest sens.</p> <p>Specialiștii CNCPCCT le-au prezentat valoarea pe care o are tradiția lor în context național și universal, încurajându-i să</p>

	<p>continue să o performeze și să o transmită tinerilor. S-au realizat înregistrări audio ale cântărilor de procesiune, precum și înregistrări video ale întregului ritual, îmbogățindu-se și actualizându-se arhiva CNCPCT. Reprezentanții comunităților au susținut nominalizarea, participând activ la cercetările de teren, permițând înregistrarea și documentarea asupra ritualului și exprimându-și aprecierile pozitive referitoare la nominalizare, precum și speranța că aceasta va contribui la conservarea obiceiului. Autoritățile locale și-au dat acordul pentru nominalizare.</p>
<p>Observații (dacă este cazul, adăugați pagină)</p>	<p>Dosarul de candidatură pentru înscrierea pe Lista reprezentativă a elementelor de patrimoniu cultural imaterial al umanității a fost înaintat de România la UNESCO pentru sesiunea 2013.</p>

Completat:

Numele și prenumele:

Dr. Iuliana Băncescu

Funcția/instituția:

Cercetător științific II/ Centrul Național pentru
Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale

Data:

15 martie 2012

Foto 04 Înconjurarea bisericii mănăstirii - L'entourement de l'église du monastère

Foto 05 -Închinarea la iconostas - Prières devant l'iconostase du monastère

Foto 06 - Comunitatea participantă - Communauté participante